

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНЦІЇ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

М.В. Кравченко

кандидат економічних наук, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Ю.В. Золотаренко

Науковий співробітник

КЗВО «Дніпровська академія неперервно освіти»

Виробництво якісної органічної продукції та ефективність роботи підприємства особливо важливі у зв'язку з поширенням інтеграційних процесів. В останні роки вітчизняні аграрні підприємства працюють у нестабільному конкурентному середовищі, а для забезпечення стабільної конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта із стратегічної точки зору було прийнято науково доцільний підхід до управління конкурентоспроможністю. Враховуючи сьгоднішні ринкові відносини, які характеризуються посиленою конкуренцією, обмеженою фінансовою безпекою виробників, невизначеністю та мінливістю політичних, економічних та соціальних факторів, основним завданням сільськогосподарських підприємств виступає ефективність управлінські рішень.

У цьому контексті дослідження щодо формування та розвитку конкурентоспроможності підприємств у аграрному секторі є особливо актуальними.

Органічна продукція займає важливе місце серед усіх харчових продуктів, а з точки зору їх важливості, ринок органічних продуктів займає провідне місце у системі вітчизняного продовольчого ринку. В Україні органічна продукція традиційно належить до пріоритетної групи харчових продуктів. Рівень забезпеченості населення органічною продукцією є одним з основних показників якості життя людей та стану продовольчої безпеки країни.

Зважаючи на недостатність вивчення цього питання, ми вважаємо, що важливо виділити характеристики конкурентної переваги, характерні лише для підприємств агропромислового сектору України [1, с. 7-10].

Здатність суб'єкта господарювання конкурувати з іншими виробниками в межах певного ринкового простору визначає основу його конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність виробника показує його пристосованість до зовнішніх змін із стратегічної точки зору. Деякі автори розуміють конкурентоспроможність суб'єкта як низку взаємопов'язаних економічних характеристик, які впливають на ринкові вигоди та які можна досягти. Інші дослідники визначають цільову конкурентоспроможність як здатність максимізувати наявний потенціал для забезпечення позиції на прибутковому ринку [2, с.13-21].

Наявність у структурі сучасних ринків декількох внутрішньогалузевих сегментів означає, що виробники зосереджуються на кількох ринках або намагаються охопити більшість із них. У цьому випадку загальна конкурентна позиція компанії виступає сукупністю позицій у різних внутрішньогалузевих сегментах. Фактична конкурентоспроможність підприємства, досягнута за допомогою наявних переваг, є «відправною точкою» для створення нових видів або вибору майбутніх конкурентних стратегій, що розвивають існуючі переваги.

За наявною інформацією, підприємство переживає цикл конкурентного розвитку на ринку під час зміни ринкових позицій. Цей процес забезпечує стратегію побудови конкурентної переваги для сільськогосподарських підприємств.

Як система самоорганізації, ринок органічної продукції складається з безлічі взаємозалежних структурних елементів, які поділяються на підсистеми залежно від виду продукту, його призначення та регіональних обмежень ринку. Ринок органічної продукції характеризується високим ступенем технологічної диверсифікації виробництва, що дозволяє виробляти різні види продукції. Однак підміна товарів (товарна субституція) між основними видами продукції дуже обмежена, і ми можемо дуже умовно говорити про попит, пропозицію та ціну споживачів на ринку.

В результаті аналізу структурних елементів ринку органічної готової продукції узагальнено основні групи факторів, що визначають загальний напрямок розвитку зовнішнього ринкового середовища. Особливості внутрішнього потенціалу сільськогосподарських підприємств безпосередньо впливають на процес формування конкурентної переваги: використання природних та біологічних факторів у виробничому процесі; можлива недоцільність для виробництва деяких видів продовольства; земля є не тільки предметом праці, але й предметом і основним засобом виробництва; замість того, щоб бути окремо в регіональних межах підприємства, вони формують кластери на основі найкращого поєднання з іншими; різні типи власності, управління, розміри компанії; позиціонування виробництва на конкретних місцевих виробничих майданчиків та окремих зон сировини; сезонність виробництва через невідповідність робочого часу та виробничих годин;

задоволення попиту жителів на продовольство; спеціалізація на виробництві конкретних видів продукції [3, с. 59-65].

Конкурентоспроможність та методи оцінки індивідуальних інтересів відрізняються тим, що вони дозволяють оцінити загальні або часткові інтереси. Кожен метод має свої сильні та слабкі сторони, які впливають на їх практичний потенціал застосування при оцінці їх конкурентоспроможності та індивідуальних переваг.

Тому слід зазначити, що незважаючи на значні наукові зусилля для оцінки конкурентоспроможності підприємств, не існує універсального методу. Кожен із сучасних методів має недоліки, що знижують практичну цінність результатів досліджень. Недосконалість конкретного методу оцінки впливає на різні підходи до вивчення конкурентних переваг та обмеженого потенціалу їх застосування. Цей факт можна пояснити фокусуванням дослідника на конкретних аспектах галузі дослідження та особливостями вибору об'єкта та обсягу дослідження, підбору інструментів.

Тому процес дослідження конкурентної переваги сільськогосподарських підприємств повинен не тільки ґрунтуватися на характеристиках та особливостях конкурентної категорії, а й повністю відповідати специфіці галузі. У цьому випадку виробник повинен контролювати та виконувати наступні завдання: оцінити не тільки фактичний рівень конкурентоспроможності, але й її потенційний рівень; відображення результатів аналізу компонентів конкурентних факторів; дослідження конкурентної переваги на предметному та товарному рівні; підбір методів та інструментів оцінювання відповідно до характеристик дослідження.

Література:

1. Акмаєв А.І. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. Вип. 99. С. 7-10.

2. Александрова О.В. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2012. №2. Т. 3. С. 13-21.

3. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста. *Економіка і організація управління: зб. наук. пр.* 2008. № 3. С. 59-65.